

La farga de Bebié

Guaita, guaita quina visió més sorprenent... Mira el bromerall d'aquesta resclosa, tot vermell de sol. Veus, en l'aire, a contra claror, quina innúmera saltadissa de bagres i de truites que malden per vèncer la força del doll de la cascata i atènyer el toll de dalt? Quina viva lluïssor d'escates, quins llampurneigs diamantins... Aquesta clotada angosta i encantada, oberta a totes bandes per inextricables portells tots obscurs de pins i mates, és la de la Farga dels Suïssos. Per aquest mateix caminó de la vora del riu degueren passar aquelles feroses i hirsutes mainades dels nostres muntanyesos quan davallaren, després de retut Ripoll, cap els camps oberts i clars de Vic i de Barcelona. Com si els estigués veient, aquells homes, marxant en llargues rueres, silenciosos, mig estupats i esporuguits, a una mà el glavi i a l'altra la manona tèbia d'un marrec que el va seguint amb ploricalls vers la terra de promissió, on hi haurà de plantar la llavor d'una pàtria nova. Però aquells ploricalls, veus?, mira si n'han tret d'esplet. No hi ha cap cosa bona i perdurable, no hi ha cap idea redemptora, no hi ha cap labor fructífera que no en costi força de plors i dolors. Tu et creus, gamarús, que crear, pastar, maurar i emmotllar una pàtria nova és com bufar i fer ampolles? L'home hi ha de posar la sang, en aquest afer tan diví; tota la sang. No hi ha cap saó com la sang per a fer créixer les obres eternes. La terra l'entoma amb gust i la guarda avarament com una ofrena d'amor.

Més enllà d'aquest revolt, a l'altra banda del pontarró de la ribera de Sora, sortirà de sobte, dalt d'un serrat com una llesca de pa moreno, el castell de Montesquiú, i al fons, gronxant-se a la punta d'un cónie capiró, un altre castell fantàstic: el de Besora. És terra de castells i santuaris teatrals, aquesta.

Hola! Ja n'afiguro un altre: el de Milany, sí: aquell que ens fa la rateta com un padellàs de vidre des de la cúspide d'un puntilló de la llarga serralada que tanca tot el pany de l'Orient. Ara la vall s'esbadia i l'horitzó es diversifica en grans perspectives. Tenim els Munts a mà dreta, en mig del cel, dins una encesor de porpra i d'un pegat de núvols carnosos i blaus; davant del nas, en la cresteta d'una mola pencuda i pilosa com la gepa d'un camell, fulgura com un robí l'esquerp santuari de Bellmunt... Llàstima que ja llostregi. Aquesta calivada de llumets que parpellegen a l'espona del Ter són els del poble de Montesquiú. De seguida veurem brillar els de Sant Quirze de Besora... Aquí farem nit, doncs. I demà serà un altre dia. Ei...! Si a Déu plau.

Joan Santamaria, *Visions de Catalunya*, 1928. p. 204-205.